

MIELI 2

3 Lapsi tarvitsee varhaista vuorovaikutusta kehittyäkseen

Varhainen vuorovaikutus

- **Varhainen vuorovaikutus** = syntymästä 1-2 vuoden ikään tapahtuvaa vauvan ja hoivaajan välistä vastavuoroista kommunikaatiota ja tunnetilojen jakamista
  - tapahtuu katsein, ilmein, elein, liikkein, kosketuksin sekä ääntelyn ja puheen avulla
- Vuorovaikutus toisen ihmisen kanssa erittäin tärkeää vauvan kehitykselle

Valmius vuorovaikutukseen

- Vauvalla valmius vuorovaikutukseen syntymästä lähtien
- Vuorovaikutuksen keinoja mm. itku, hymy, katsekontakti, ääntely, liikehdintä, tunteet
- Aluksi vuorovaikutusta ohjaavat **biologiset tarpeet**
  - Esim. Nälkä aiheuttaa vauvalle pahan olon, joka saa vauvan itkemään. Vanhempi vastaa itkuun syöttämällä vauvan ja saa näin aikaan vauvalle hyvän olon.

Varhaisen vuorovaikutuksen piirteitä

Tunnetilojen jakaminen

- vauva kommunikoi tunteillaan, jotka vanhempi ottaa vastaan → vauvan tarpeiden ymmärtäminen
- esim. vanhempi jakaa ilon tunteen vauvan kanssa

Tunteiden yhteen sovittaminen

- vanhempi tulkitsee vauvan tunteen ja vastaa siihen omalla toiminnallaan
- vauva ja vanhempi sovittavat käyttäytymistään toistensa tunnetiloihin sopivaksi

Tunteiden säätely

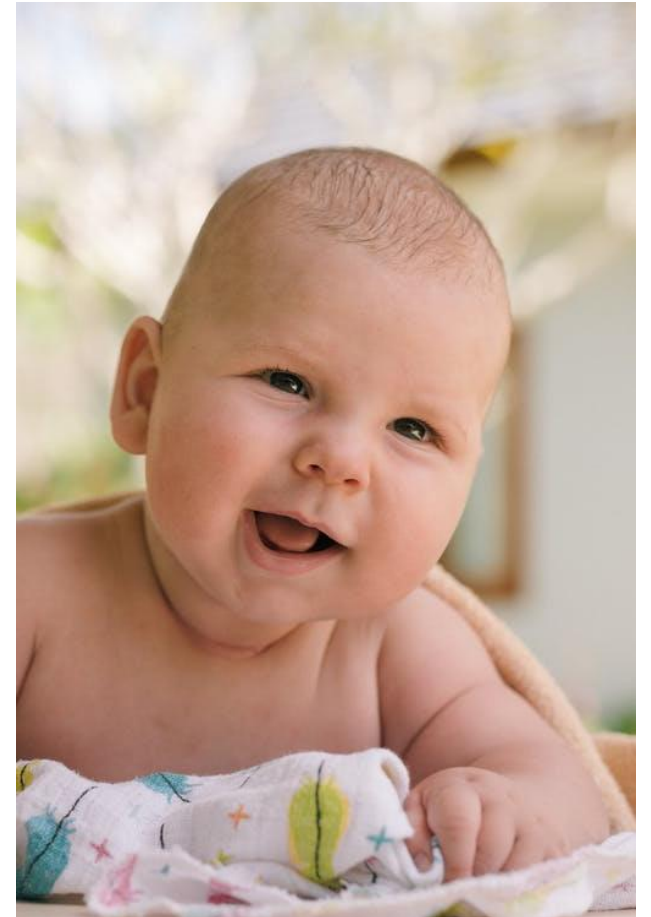
- tunteiden jakaminen mahdollistaa vuorovaikutuksessa tapahtuvan tunteiden säätelyn

Protokeskustelu

- vanhemman ja vauvan välistä rytmistä "sananvaihtoa", joka välittää molemminpuolista kiintymystä

Vastavuoroisuus

- molemminpuolisten aloitteiden tekemistä sekä toisen aloitteisiin vastaamista

Sensitiivisyys vuorovaikutuksessa

- **Sensitiivisyys** = hoivaajan herkkyys reagoida käyttäytymisen ja tunteiden tasolla lapseen osuvasti ja johdonmukaisesti
  - keskeistä varhaislapsuuden suotuisan kehityksen ja lapsen hyvinvoinnin kannalta
- Sensitiivinen hoito
  - luo vauvalle turvallisuuden tunteen
  - muovaa aivoja vastaanottavaisiksi sosiaaliselle vuorovaikutukselle
- Vanhemman sensitiivisyys ja lämpö ennustavat voimakkaasti esim. lapsen kognitiivista kehitystä leikki-iässä

Millainen on sensitiivinen vanhempi?

- Pyrkii ymmärtämään vauvan mielialaa ja viestejä
  - vaatii vanhemmalta opettelua ja lapsen tutustumista
- Tukee vauvan tunteiden säätelyä ja säätelee omia tunteitaan
  - vanhempi ei kohdista lapseen omia kielteisiä tunteitaan
- On johdonmukainen
  - vanhempi vastaa lapsen tarpeisiin toistuvasti oikea-aikaisesti ja oikealla hoivalla
- Toimii ennustettavasti
  - vauva voi luottaa aiempiin kokemuksiinsa siitä, miten vanhempi tulee toimimaan missäkin tilanteessa

Varhaisen vuorovaikutuksen tutkimus: Ilmeettömyyskoe

- **Ilmeettömyyskoe** (Still Face-koe): aineistonkeruumenetelmä, jonka avulla tutkitaan varhaista vuorovaikutusta ja vuorovaikutuskatkosten vaikutusta vauvaan
- Kokeen eteneminen:
  1. Vanhempi on vauvan kanssa myönteisessä vuorovaikutuksessa
  2. Ilmeettömyysvaihe, jonka aikana vanhempi ei reagoi vauvaan vaan pysyy ilmeettömänä
  3. Vanhempi palaa vuorovaikutukseen ja pyrkii taas jakamaan myönteisen tunnetilan vauvan kanssa
- Tutkijat havainnoivat vauvan reaktiota kokeen aikana
- Vauvat reagoivat vuorovaikutuskatkoksiin:
  - hermostuneisuus, kielteiset tunteet, lannistuminen
  - monenlaisten keinojen käyttäminen (esim. hihkaisut, käsien heiluttaminen), joiden avulla vauva yrittää houkutella vanhempaa takaisin vuorovaikutukseen

Varhaisen vuorovaikutuksen ongelmia

Vuorovaikutusongelmien taustalla erilaisia tekijöitä:

- Synnytys traumaattinen kokemus
- Synnytyksen jälkeinen masennus
- Mielen terveysongelmat
- Päihderiippuvuus
- Kuormittava elämäntilanne
- Lapsen kehityksen pulmat (esim. keskosuus)
- Heikko **vanhemmuuskompetenssi** = vanhemman kokema alhainen kyvykkyys omasta vanhemmuudestaan

